

Świetlica wiejska jako placówka wsparcia dziennego

Iwona Raszeja-Ossowska

Warszawa 2017

Spis treści

Spis treści.....	1
Wstęp	3
Organizacja PWD.....	5
Źródła prawa	5
Podmioty uprawnione do prowadzenia PWD	6
Warunki uzyskania zezwolenia na prowadzenie PWD	7
Formy organizacyjne placówek wsparcia dziennego	8
Kadra placówek wsparcia dziennego	9
Superwizja	12
Współpracownicy i sojusznicy	13
Dokumentacja placówki wsparcia dziennego	15
Regulamin.....	15
Pozostała dokumentacja	15
Kontrola	16
Uprawnienia kontrolne wójta, burmistrza, prezydenta miasta	17
Uprawnienia kontrolne wojewody	18
Merytoryczne aspekty wsparcia.....	21
Zadania merytoryczne PWD	21
Podejście multifunkcjonalne	23
Dobre praktyki.....	26
SUWAK.....	26
	1

Rekomendacje do prowadzenia placówek wsparcia dziennego na terenie Małopolski.....	27
Standardy programowe funkcjonowania PWD na terenie M.St. Warszawy.....	28
Finansowanie wsparcia PWD	29
Opłaty za koncesje na sprzedaż alkoholu.....	29
Zlecanie zadań.....	29
Źródła prywatne	31
Źródła.....	32

Wstęp

Placówki wsparcia dziennego (PWD) są jednostkami organizacyjnymi systemu wspierania tych rodzin, które przeżywają trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych. Ich zadaniem jest udzielanie pomocy w opiece i wychowaniu dzieci.

PWD, w pracy z dzieckiem, współpracują z rodzicami/opiekunami, placówkami oświatowymi i podmiotami leczniczymi. Uczestnictwo dzieci w zajęciach organizowanych przez PWD jest nieodpłatne.

W przyjętej w 2011 r. ustawie o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej placówki wsparcia dziennego stanowią jeden z kluczowych elementów działań na rzecz pomocy w opiece i wychowaniu dziecka¹.

Celem pracy PWD jest wsparcie rodziny, poprzez objęcie dziecka opieką i wychowaniem². Placówki mają zapewniać dzieciom z rodzin przeżywających kryzys lub zagrożonych kryzysem pomoc w organizacji czasu wolnego, pokonywania trudności szkolnych, radzenia sobie z zaburzeniami zachowania. Do takich placówek dzieci najczęściej trafiają z powodu trudności w wypełnianiu przez rodziców funkcji opiekuńczo-wychowawczych, często w powiązaniu z ubóstwem i wynikającymi z niego problemami socjalnymi.

Prowadzenie placówek wsparcia dziennego oraz zapewnienie w nich miejsc dla dzieci należy do zadań własnych gminy.

Pierwsze ogniska opiekuńcze dla dzieci zostały utworzone w latach międzywojennych przez Kazimierza Lisieckiego „Dziadka”. Kazimierz Lisiecki był inicjatorem powstania Towarzystwa Przyjaciół Dzieci Ulicy (TPDU) i kierownikiem pierwszego ogniska założonego w 1928 r. przez to Towarzystwo przy ul. Hipotecznej 5 w Warszawie. Wkrótce powstały kolejne ogniska prowadzone przez TPDU, w tym w 1933 r. Ognisko Praga, funkcjonujące pod tym samym adresem do dziś oraz ogniska w innych miastach. Trzy z nich działały również w okresie okupacji. W 1956 r. Kazimierz Lisiecki został dyrektorem Państwowego Zespołu Ognisk Wychowawczych.

¹ Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, Dz. U. z 2017 r. poz. 697, 1292.

² Tamże.

Od 1996 r. (już po śmierci swojego założyciela) do 2015 r. placówki funkcjonowały pod nazwą: Zespół Ognisk Wychowawczych im. Kazimierza Lisieckiego „Dziadka”. Prawie 100-letnią tradycję opiekuńczą, zapoczątkowaną przez Kazimierza Lisieckiego „Dziadka” kontynuują m.in. ogniska skupione w Centrum Wspierania Rodzin „Rodzinna Warszawa”³.

Z kontroli przeprowadzonej przez Najwyższą Izbę Kontroli⁴ wynika, że PWD świadczą pomoc adekwatną do potrzeb dzieci i mimo skromnych warunków prawidłowo realizują swoje zadania: ich praca pozytywnie wpływa na rozwój osobowości dzieci, ich postępy w nauce oraz kształtowanie relacji społecznych opartych na wzajemnej pomocy, współpracy i solidarności. Jednak placówki te funkcjonują **tylko w 18 proc. gmin w Polsce**, co znacznie ogranicza ich dostępność. Przy okazji warto zaznaczyć, że liczba faktycznie funkcjonujących placówek wsparcia dziennego w Polsce jest trudna do określenia, ponieważ dane dotyczące liczby placówek, prezentowane przez Ministerstwo Rodziny Pracy i Polityki Społecznej, Główny Urząd Statystyczny i Państwową Agencję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych różnią się. W roku 2015 według danych PARPA funkcjonowało 6115 PWD. Jednocześnie zgodnie z danymi GUS działalność taką prowadziło 2905 PWD. Według MRPiPS funkcjonowało zaledwie 1589 takich placówek.

Niniejsze opracowanie stanowi kompendium wiedzy na temat placówek wsparcia dziennego. Zostało przygotowane dla wszystkich tych podmiotów, które zainteresowane są organizacją i prowadzeniem PWD przy uwzględnieniu infrastruktury i pozostałych zasobów świetlic wiejskich.

³ „Funkcjonowanie placówek wsparcia dziennego dla dzieci. Informacja o wynikach kontroli”, KPS.410.007.00.2016 Nr ewid. 24/2017/P/16/040/KPS, Najwyższa Izba Kontroli, Warszawa 2017, s. 8.

⁴ Tamże, s. 7-9.

Organizacja PWD

Źródła prawa

Świetlice wiejskie, to na ogół **centra, prowadzące działalność kulturalną i edukacyjną** na rzecz społeczności lokalnej. Zgodnie z przepisami prawa (Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej), **świetlice mogą także funkcjonować, jako placówki wsparcia dziennego.**

Poniżej najważniejsze normy i zasady dotyczące prowadzenia świetlic – placówek wsparcia dziennego z uwzględnieniem nowelizacji ustawy z dnia 25 lipca 2014 roku.

Podstawowe dokumenty regulujące kwestie prowadzenia placówek wsparcia dziennego (PWD) to:

- Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej,
- Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 13 października 2013 roku w sprawie wymagań lokalowych i sanitarnych, jakie musi spełniać lokal, w którym ma być prowadzona placówka wsparcia dziennego.

Regionalnie i/lub lokalnie kwestie związane z prowadzeniem PWD mogą być podejmowane w tzw. dokumentach strategicznych np.: strategii rozwoju (gminy, powiatu, województwa) strategii rozwiązywania problemów społecznych, programów rewitalizacji, programów wspieranie rodziny.

Uwaga!

Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej nie definiuje pojęcia placówka wsparcia dziennego. Ustawa wskazuje jedynie formy placówek i ich zadania. Powoduje to w wielu przypadkach trudności w określeniu przez samorządy, czy funkcjonująca na ich terenie np. świetlica czy ognisko powinna zostać zaliczona do placówek wsparcia dziennego czy też nie, czego przykładem może być zaliczanie do placówek wsparcia dziennego świetlic szkolnych lub wiejskich, co nie jest poprawne.

Podmioty uprawnione do prowadzenia PWD

Placówkę wsparcia dziennego prowadzi:

- a) gmina,
- b) podmiot, któremu gmina zleciła realizację tego zadania, tj.:
 - organizacja pozarządowa prowadząca działalność w zakresie wspierania rodziny, pieczy zastępczej lub pomocy społecznej;
 - osoba prawna i jednostka organizacyjna działające na podstawie przepisów o stosunku Państwa do Kościoła Katolickiego w Rzeczypospolitej Polskiej, stosunku Państwa do innych kościołów i związków wyznaniowych oraz o gwarancji wolności sumienia i wyznania, jeżeli ich cele statutowe obejmują prowadzenie działalności w zakresie wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej lub pomocy społecznej.
- c) podmiot, który uzyskał zezwolenie, tj. np. osoba fizyczna prowadząca działalność gospodarczą czy organizacja pozarządowa, której gmina nie zleciła prowadzenia PWD.

Do zlecenia realizacji zadań, o których mowa powyżej stosuje się Ustawę z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie.

Uwaga!

Realizacja przez organizację zadania zleconego przez gminę w formie wsparcia lub powierzenia, nie jest tożsama ze zleceniem jej prowadzenia PWD.

Na przykład fundacja, która prowadzi PWD może otrzymać środki publiczne od gminy na realizację festiwalu, który zrealizuje z dziećmi objętymi opieką w PWD. Nie oznacza to jednak, że zlecono jej prowadzenie PWD, ale realizację projektu w PWD.

Dopuszcza się możliwość prowadzenia PWD nie tylko przez gminę, ale także przez powiat (zasięg ponadgminny). Analogicznie do uregulowań dotyczących gminy, powiat może placówkę prowadzić sam, zlecić jej prowadzenie, lub wydać zezwolenie na jej prowadzenie.

Gmina lub powiat mogą zapewnić wspólną obsługę ekonomiczno-administracyjną i organizacyjną prowadzonych placówek wsparcia dziennego, w szczególności tworząc centra administracyjne do ich obsługi, lub zlecić realizację tego zadania na podstawie Ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie.

Do wspólnej obsługi placówek wsparcia dziennego można zatrudniać nie tylko pracowników administracyjnych, ale także merytorycznych, w tym psychologów, pedagogów, osoby prowadzące terapię i opiekunów dziecięcych.

Jeżeli gmina lub powiat decyduje się na zapewnienie wspólnej obsługi placówek wsparcia dziennego, np. przy pomocy centrum do obsługi placówek wsparcia dziennego, to musi mieć ono kierownika, który kieruje jednocześnie wieloma placówkami wsparcia dziennego, przy pomocy wyznaczonych w poszczególnych placówkach wychowawców.

Jeżeli powiat lub gmina zleciła prowadzenie więcej niż jednej placówki wsparcia dziennego innemu podmiotowi (np. organizacji pozarządowej), to również może nimi kierować kierownik przy pomocy wyznaczonych w poszczególnych placówkach wychowawców. Nie jest to jednak obligatoryjne – organizacja może zdecydować, że w każdej z placówek zostanie zatrudniony kierownik.

Analogicznie dzieje się w przypadku podmiotu, który uzyskał zezwolenie wójta albo starosty – jeżeli placówek jest więcej, także może nimi kierować jeden kierownik przy pomocy wyznaczonego w poszczególnych placówkach wsparcia dziennego wychowawcy, ale nie jest to obligatoryjne.

Osobą kierującą centrum do obsługi placówek może być wyłącznie osoba, która spełnia wymagania określone ustawą dla kierownika placówki wsparcia dziennego.

Warunki uzyskania zezwolenia na prowadzenie PWD

Podmiot, który zamierza prowadzić PWD musi uzyskać pozwolenie na podjęcie działalności w tym zakresie. Wniosek należy złożyć we właściwym ze względu na planowane miejsce prowadzenia działalności urzędzie (urząd gminy, starostwo).

Zezwolenie wydaje się, jeżeli lokal przeznaczony na PWD spełnia wymagania lokalowe i sanitarne określone w przepisach wydanych na podstawie art. 18b ust 3 Ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej⁵.

Spełnienie wymagań lokalowych i sanitarnych musi zostać potwierdzone pozytywną opinią Komendanta Miejskiego/ Powiatowego Państwowej Straży Pożarnej oraz pozytywną opinią właściwego państwowego inspektora sanitarnego.

Zezwolenie w formie decyzji administracyjnej jest wydawane w ciągu 30 dni od dnia złożenia kompletnego wniosku wraz z załącznikami. Za uzyskanie zezwolenia na prowadzenie placówki wsparcia dziennego nie płaci się.

Wnioski oraz wykaz dokumentów dostępne są na stronach BIP urzędów.

Formy organizacyjne PWD

Placówki wsparcia dziennego mogą być prowadzone w formie:

- opiekuńczej: zapewniającej opiekę i wychowanie, pomoc w nauce, organizację czasu wolnego, zabawę i zajęcia sportowe, rozwój zainteresowań;
- specjalistycznej: zapewniającej socjoterapię, terapię, korekcję, kompensację, logopedię; realizującej indywidualne programy korekcyjne, psychokorekcyjne lub psychoprofilaktyczne, w szczególności terapię pedagogiczną, psychologiczną, socjoterapię;
- podwórkowej: realizującej animację i socjoterapię.

W jednej placówce można łączyć w/w formy.

Pobyt dziecka w placówce wsparcia dziennego jest **nieodpłatny**.

Pobyt dziecka w placówce wsparcia dziennego jest **dobrowolny**, chyba że do placówki skieruje sąd.

⁵ Na dzień 16.11.2017 r. kwestie te reguluje Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 13 października 2015 r. w sprawie wymagań lokalowych i sanitarnych, jakie musi spełniać lokal, w którym ma być prowadzona placówka wsparcia dziennego, Dz.U. 2015 poz. 1630.

Kadra PWD

Personel PWD w swojej pracy powinien:

- dbać o wysoką jakość i skuteczność świadczonych usług,
- kierować się zasadą dobra uczestników i ich rodzin,
- kierować się zasadą poszanowania godności uczestników,

Ponadto powinien współpracować z rodziną, instytucjami i organizacjami społecznymi.

Skład personelu zatrudnionego w placówce winien być dostosowany do liczby i potrzeb uczestników placówki.

Osoby zatrudnione w placówkach wsparcia dziennego muszą legitymować się szczególnymi kwalifikacjami związanymi z zajmowanym stanowiskiem, które szczegółowo określa Ustawa⁶.

Kadrę placówki wsparcia dziennego mogą stanowić osoby o następujących kwalifikacjach:

1. Kierownik:

- wykształcenie wyższe (pedagogika, psychologia, socjologia, praca socjalna, nauki o rodzinie, inny kierunek, którego program obejmuje resocjalizację, pracę socjalną, pedagogikę opiekuńczo-wychowawczą) lub dowolny kierunek uzupełniony studiami podyplomowymi (psychologia, pedagogika, nauki o rodzinie, resocjalizacja, kurs kwalifikacyjny z zakresu pedagogiki opiekuńczo-wychowawczej),
- nie jest i nie był pozbawiony władzy rodzicielskiej, nie ma zawieszonej i ograniczonej władzy rodzicielskiej,
- wypełnia obowiązek alimentacyjny (jeśli dotyczy),
- nie był skazany prawomocnym wyrokiem za umyślne przestępstwa;

2. Wychowawca:

⁶ Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, Dz. U. z 2017 r. poz. 697, 1292.

- wykształcenie wyższe (pedagogika, psychologia, socjologia, praca socjalna, nauki o rodzinie, inny kierunek, którego program obejmuje resocjalizację, pracę socjalną, pedagogikę opiekuńczo-wychowawczą) lub dowolny kierunek uzupełniony studiami podyplomowymi (psychologia, pedagogika, nauki o rodzinie, resocjalizacja, kurs kwalifikacyjny z zakresu pedagogiki opiekuńczo-wychowawczej),
- wykształcenie co najmniej średnie i minimum 3-letni staż pracy z rodziną lub dziećmi,
- nie jest i nie był pozbawiony władzy rodzicielskiej, nie ma zawieszonej i ograniczonej władzy rodzicielskiej,
- wypełnia obowiązek alimentacyjny,
- nie był skazany prawomocnym wyrokiem za umyślne przestępstwa;

3. Pedagog:

- magister pedagogiki,
- nie jest i nie był pozbawiony władzy rodzicielskiej, nie ma zawieszonej i ograniczonej władzy rodzicielskiej,
- wypełnia obowiązek alimentacyjny,
- nie był skazany prawomocnym wyrokiem za umyślne przestępstwa;

4. Prowadzący terapię:

- udokumentowane przygotowanie do prowadzenia terapii,
- nie jest i nie był pozbawiony władzy rodzicielskiej, nie ma zawieszonej i ograniczonej władzy rodzicielskiej,
- wypełnia obowiązek alimentacyjny,
- nie był skazany prawomocnym wyrokiem za umyślne przestępstwa;

5. Psycholog

Psychologiem może być osoba, która:

- ma prawo wykonywania zawodu psychologa w rozumieniu ustawy z dnia 8 czerwca 2001 r. o zawodzie psychologa i samorządzie zawodowym psychologów;
- nie jest i nie była pozbawiona władzy rodzicielskiej, a jej władza rodzicielska nie jest ograniczona ani zawieszona;
- wypełnia obowiązek alimentacyjny – w przypadku gdy taki obowiązek w stosunku do niej wynika z tytułu egzekucyjnego;
- nie była skazana prawomocnym wyrokiem za umyślne przestępstwo lub umyślne przestępstwo skarbowe.

Obecna ustawa⁷ nie przewiduje, kiedy w placówce musi być zatrudniony psycholog lub pedagog. Poprzednio obowiązujące (już uchylone) Rozporządzenie MPiPS z dnia 19 października 2007 r. w sprawie placówek opiekuńczo-wychowawczych stanowiło, że: „Psycholog lub pedagog przygotowuje diagnozę indywidualną dziecka, prowadzi zajęcia terapeutyczne oraz poradnictwo psychologiczno-pedagogiczne dla rodziców dzieci przebywających w placówce.” Obecnie nie ma takiego uregulowania.

6. Opiekun dziecięcy:

- zawód opiekuna dziecięcego, pielęgniarka, studia pedagogiczne,
- nie jest i nie był pozbawiony władzy rodzicielskiej, nie ma zawieszonej i ograniczonej władzy rodzicielskiej,
- wypełnia obowiązek alimentacyjny,
- nie był skazany prawomocnym wyrokiem za umyślne przestępstwa;

7. Osoby zatrudnione niebędące żadną z w/w osób oraz wolontariusze:

- nie były skazane prawomocnym wyrokiem za umyślne przestępstwa.

⁷ Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, Dz. U. z 2017 r. poz. 697, 1292.

Pod opieką jednego wychowawcy w placówce wsparcia dziennego, w tym samym czasie, może przebywać **nie więcej niż 15 dzieci.**

Uwaga!

W placówce wsparcia dziennego może być zatrudniona wyłącznie osoba, która nie była skazana prawomocnym wyrokiem za umyślne przestępstwo lub umyślne przestępstwo skarbowe – dotyczy to wszystkich wymienionych osób oraz pozostałych zatrudnionych.

Każda osoba zatrudniona w placówce wsparcia dziennego powinna przedstawić zaświadczenie o niekaralności.

Superwizja

W literaturze przedmiotu zaleca się organizację superwizji dla kadry PWD, tj. metody wspomagania, kształcenia i kontrolowania osób zaangażowanych w pracę z dzieckiem i rodziną. Superwizja jest szczególnie ważna dla pracowników placówek specjalistycznych. W tym celu można powołać grupy dla kadry kierowniczej, grupy dla pracowników, realizować superwizję indywidualną i superwizję grupową.

Możliwe jest organizowanie superwizji łączonej np. dla zespołów kilku placówek czy placówek współpracujących (superwizja „dla zawodu”).

Warto rozważyć organizację superwizji dla zespołów o charakterze multifunkcyjnym⁸. Celem, w tym wypadku, jest tzw. „networking”, czyli budowanie więzi w tych grupach, udoskonalanie przepływu informacji pomiędzy instytucjami, których przedstawiciele są zaangażowani w prace zespołu.

Do najważniejszych funkcji superwizji należy:

- poszerzanie wiedzy pracowników i doskonalenie ich umiejętności zawodowych,
- poprawa bieżących efektów pracy (poradnictwo superwizyjne),

⁸Zespół multifunkcyjny - zespół składający się z ekspertów o różnych kompetencjach, reprezentujących różne instytucje.

- systematyczny nadzór nad działalnością pracowników i efektami ich pracy,
- budowanie więzi w zespołach pracowniczych dzięki lepszemu wzajemnemu poznaniu i rozwiązywaniu konfliktów,
- poprawa przepływu informacji, większa skuteczność wewnętrznej komunikacji w zespole pracowników,
- wsparcie psychologiczne pracowników, zapobiegające wypaleniu zawodowemu⁹.

Istotą superwizji jest stały proces konsultacyjny, który ma miejsce pomiędzy zewnętrznymi superwizorami a pracownikami prowadzącymi bezpośrednią pracę z klientami (dziećmi i rodziną).

Superwizja stanowić może integralną część funkcjonowania placówki dzięki wyznaczeniu formalnego obowiązku takich konsultacji i uwzględnieniu czasu na ich prowadzenie w planach pracy placówki i pracowników. Superwizja powinna być prowadzona w stałej grupie uczestników, powinna odbywać się regularnie, np. raz w miesiącu przez ok. 2-3 godziny. Wykonawca superwizji powinien posiadać odpowiednie przygotowanie.

Wsparcie superwizyjne powinno być udzielane w szczególności osobom pełniącym funkcje terapeuty. Pewną alternatywą wobec organizowania superwizji lub prowadzoną równoległe mogą być tzw. grupy wsparcia dla pracowników PWD.

Współpracownicy i sojusznicy

W wykonywaniu swoich zadań placówka wsparcia dziennego współpracuje z:

- rodzicami lub opiekunami dziecka;
- placówkami oświatowymi i podmiotami leczniczymi;
- właściwym ośrodkiem pomocy społecznej i powiatowym centrum pomocy rodzinie.

Współpraca PWD z ośrodkiem pomocy społecznej i powiatowym centrum rodziny powinna obejmować:

⁹ Łuczyńska M., Olech A, "Wprowadzenie do superwizji pracy socjalnej", Centrum Rozwoju Zasobów Ludzkich, Warszawa 2013, s. 6-10.

- wymianę informacji;
- współtworzenie zespołów diagnozujących sytuację dziecka i rodziny;
- współtworzenie zespołów realizujących i ewaluujących indywidualne plany wsparcia;
- organizację szkoleń, innych form doskonalenia zawodowego oraz doradztwa metodycznego dla kadr PWD.

Współpraca powinna uwzględniać lokalne potrzeby, potencjał i możliwości.

W celu wymiany informacji i lokalnych zasobów warto ustalić zakres wsparcia wobec uczestników zajęć PWD i ich rodzin, realizacji i oceny indywidualnych planów wsparcia uczestników.

Dobłą praktyką jest tworzenie multifunkcjonalnej sieci współpracy. W szczególności sieć taka powinna być tworzona:

- z przedstawicielami tych podmiotów, których wsparciem objęta jest (lub powinna być objęta) rodzina i /lub dziecko (np. placówki oświatowe, kuratorzy sądowi, ośrodki pomocy społecznej, placówki służby zdrowia, poradnie psychologiczno – pedagogiczne);
- z przedstawicielami podmiotów dysponujących zasobami, których pozbawiona jest placówka wsparcia dziennego (np. placówki oświatowe, poradnie psychologiczno –pedagogiczne, lokalny biznes).

Multifunkcjonalną sieć współpracy mogą tworzyć przedstawiciele innych instytucji składających się na lokalny system wsparcia, w tym:

- przedstawiciele innych placówek wsparcia dziennego na danym terenie,
- pracownicy socjalni,
- asystenci rodziny,
- przedstawiciele zespołów interdyscyplinarnych ds. przemocy w rodzinie,
- pracownicy punktów informacyjno-konsultacyjnych dla osób uzależnionych i ofiar przemocy w rodzinie,
- członkowie gminnych komisji do spraw profilaktyki/ i rozwiązywania problemów alkoholowych,
- pracownicy poradni psychologiczno - pedagogicznych,
- członkowie zespołów wczesnego wspomaganie rozwoju dziecka,

- pedagodzy szkolni,
- pielęgniarki szkolne,
- kuratorzy i sąd rodzinny,
- przedstawiciele placówek oświatowo-wychowawczych,
- przedstawiciele podmiotów leczniczych,
- przedstawiciele instytucji kultury i klubów sportowych,
- przedstawiciele organizacji pozarządowych,
- przedstawiciele innych instytucji istotnych z perspektywy wsparcia dzieci i rodzin.

Wolontariusze

Przy zapewnianiu opieki nad dziećmi przebywającymi w placówce wsparcia dziennego oraz wykonywaniu innych czynności związanych z realizacją zadań tej placówki można korzystać z pomocy wolontariuszy.

Do organizacji pomocy wolontariuszy stosuje się Ustawę z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie.

Dokumentacja placówki wsparcia dziennego

Regulamin

Szczegółowe zadania oraz organizację działania placówki wsparcia dziennego, w tym rodzaj dokumentacji dotyczącej dziecka oraz sposób jej prowadzenia, określa **regulamin organizacyjny placówki wsparcia dziennego** opracowany przez kierownika tej placówki.

Pozostała dokumentacja

Ustawa nie określa dokumentacji, jaka musi być prowadzona przez placówkę wsparcia dziennego. Organizacje prowadzą dokumentację merytoryczną w różny sposób.

Nie ma uniwersalnych standardów merytorycznych, które obowiązują wszystkie podmioty prowadzące PWD. Instytucje oraz organizacje społeczne opracowują je czasem na własny użytek w formie tzw. standardów lub rekomendacji.

Uwaga!

Dokumentacja merytoryczna dotycząca dziecka i jego rodziny, gromadzona w świetlicy, może być potrzebna w sądzie rodzinnym i opiekuńczym, jeżeli sąd zdecyduje się na interwencję w sprawie dziecka.

Jeżeli ustawa nie zobowiązuje do prowadzenia dokumentacji, to placówka nie ma takiego obowiązku, ale zgromadzone w niej dokumenty mogą pomóc sądowi podjąć odpowiednią decyzję. Sąd może prosić o informacje dotyczące dziecka albo o odpowiednią dokumentację. Specjaliści nierzadko zmieniają miejsce pracy, a sąd może potrzebować informacji nawet po kilku latach (zainteresowanie sądu może w przyszłości dotyczyć także dzieci, które przebywały w świetlicy dobrowolnie i wówczas nie były objęte jeszcze żadnymi procedurami sądowymi). Dlatego warto prowadzić dokumentację dotyczącą każdego dziecka.

Więcej o standardach w rozdziale dotyczącym dobrych praktyk.

Kontrola

Prawo do kontroli placówek mają organy samorządu terytorialnego (wójt, burmistrz, prezydent miasta) oraz organ administracji rządowej (wojewoda).

Uwaga!

Działalność placówek wsparcia dziennego może być także kontrolowana przez inne niż wyżej wskazane podmioty. Organy, które są uprawnione do kontroli organizacji pozarządowych, są uprawnione do kontroli również tej części ich działalności – np. urzędy skarbowe, zakład ubezpieczeń społecznych.

Placówki wsparcia dziennego mogą być kontrolowane również przez grantodawców.

Uprawnienia kontrolne wójta, burmistrza, prezydenta miasta

W gminach kontrolę nad placówkami wsparcia dziennego sprawuje odpowiednio (zależnie od tego, w jakiej gminie znajduje się PWD): wójt, burmistrz lub prezydent miasta. W przypadku placówek o zasięgu ponadgminnym kontrolę sprawuje zarząd powiatu.

Wójt może upoważnić pisemnie do sprawowania kontroli swojego zastępcę, pracownika urzędu albo kierownika jednostki organizacyjnej gminy np. kierownika ośrodka pomocy społecznej.

Zarząd powiatu może upoważnić pisemnie do sprawowania kontroli członka zarządu powiatu, pracownika urzędu albo kierownika jednostki organizacyjnej powiatu np. kierownika powiatowego centrum pomocy rodzinie.

Osobami upoważnionymi – zarówno na szczeblu gminy, jak i powiatu - nie mogą być pracownicy kontrolowanych PWD.

Wójt, burmistrz, prezydent miasta oraz odpowiednio zarząd powiatu w związku z przeprowadzaną kontrolą ma prawo do:

- żądania informacji, dokumentów i danych, niezbędnych do sprawowania kontroli;
- wstępu w ciągu doby do obiektów i pomieszczeń kontrolowanej placówki (organy kontroli mają prawo sprawdzenia placówki o każdej godzinie, w tym również nocy);
- przeprowadzania oględzin obiektów, składników majątku kontrolowanej jednostki oraz przebiegu określonych czynności objętych obowiązującym standardem;
- żądania od pracowników kontrolowanej jednostki udzielenia informacji w formie ustnej lub pisemnej w zakresie przeprowadzanej kontroli;
- obserwacji dzieci przebywających w placówkach wsparcia dziennego;
- przeprowadzania indywidualnych rozmów z dziećmi przebywającymi w placówkach wsparcia dziennego, w tym zasięgania opinii dzieci, z uwzględnieniem ich wieku, możliwości intelektualnych oraz stopnia dojrzałości poznawczej.

Ustawa stanowi, że przy przeprowadzaniu postępowania kontrolnego w PWD można korzystać z pomocy osób posiadających specjalistyczną wiedzę w tym zakresie. W związku z tym w skład komisji

dokonywanej kontroli mogą wchodzić osoby o szczególnych kompetencjach: pedagog, psycholog, osoby o dużym doświadczeniu w pracy w placówkach wsparcia dziennego. W Ustawie nie doprecyzowano, czy osoba ta musi być pracownikiem urzędu. Ze sformułowania przepisu można wywnioskować, że nie jest to obligatoryjne.

Uprawnienia kontrolne wojewody

Kontrola nad realizacją zadań z zakresu wspierania rodziny wykonywanych przez jednostki samorządu terytorialnego oraz jednostki organizacyjne wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej (czyli także placówki wsparcia dziennego) należy do wojewody. Wojewoda może także kontrolować zgodność kwalifikacji zatrudnionych w placówkach osób z wymaganiami ustawowymi.

Wojewoda w związku z przeprowadzaniem postępowaniem kontrolnym ma prawo do:

- żądania informacji, dokumentów i danych, niezbędnych do sprawowania kontroli;
- wstępu w ciągu doby do obiektów i pomieszczeń kontrolowanej organizacji,
- przeprowadzania oględzin obiektów, składników majątku kontrolowanej jednostki oraz przebiegu określonych czynności objętych obowiązującym standardem;
- żądania od pracowników kontrolowanej jednostki udzielenia informacji w formie ustnej i pisemnej w zakresie przeprowadzanej kontroli;
- wzywania i przesłuchiwanie świadków;
- zwrócenia się o wydanie opinii biegłych;
- obserwacji dzieci przebywających w placówkach wsparcia dziennego;
- przeprowadzania indywidualnych rozmów z dziećmi przebywającymi w placówkach wsparcia dziennego, w tym zasięgania opinii dzieci, z uwzględnieniem ich wieku, możliwości intelektualnych oraz stopnia dojrzałości poznawczej;
- obserwacji zajęć prowadzonych przez wychowawcę w placówkach wsparcia dziennego.

W imieniu wojewody kontrolę przeprowadza zespół inspektorów złożony z upoważnionych pracowników wydziału właściwego do spraw wspierania rodziny, pieczy zastępczej, usamodzielnień

pełnoletnich wychowanków i adopcji urzędu wojewódzkiego. Zespół inspektorów musi być złożony z co najmniej dwóch osób (przepisy dotyczące kontrolowania placówek przez wójtów, burmistrzów, prezydentów miast i zarząd powiatu nie zawierają takiego zastrzeżenia, co może oznaczać, że w tym przypadku kontrolować może jedna osoba).

Członkiem zespołu inspektorów upoważnionym do prowadzenia czynności kontrolnych w kontrolowanych jednostkach może być osoba, która posiada:

- tytuł zawodowy magistra na kierunku pedagogika, pedagogika specjalna, psychologia, nauki o rodzinie lub na innym kierunku, którego program obejmuje resocjalizację, pracę socjalną, pedagogikę opiekuńczo-wychowawczą;
- co najmniej trzyletni staż pracy w zawodzie pedagoga lub psychologa albo w zakresie resocjalizacji lub co najmniej trzyletni staż pracy z dziećmi lub rodziną w jednostkach organizacyjnych wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej (np. w świetlicach).

Przy przeprowadzaniu postępowania kontrolnego wojewoda, podobnie jak organy samorządowe, może korzystać z pomocy osób posiadających specjalistyczną wiedzę z zakresu przedmiotu kontroli.

Po przeprowadzeniu postępowania kontrolnego wojewoda może wydać zalecenia pokontrolne. Kontrolowana jednostka może, w terminie 7 dni od dnia otrzymania zaleceń pokontrolnych, zgłosić do nich zastrzeżenia. Wojewoda, w terminie 14 dni od dnia ich otrzymania, musi zdecydować, czy je uwzględnić i przedstawić swoje stanowisko. W przypadku nieuwzględnienia zastrzeżeń przez wojewodę kontrolowana jednostka jest obowiązana, w terminie 30 dni od dnia otrzymania stanowiska wojewody, do powiadomienia wojewody o realizacji zaleceń pokontrolnych. W przypadku uwzględnienia zastrzeżeń przez wojewodę kontrolowana jednostka jest obowiązana, w terminie 30 dni od dnia otrzymania stanowiska wojewody, do powiadomienia wojewody o realizacji zaleceń pokontrolnych, mając na uwadze zmiany wynikające z uwzględnionych zastrzeżeń.

W przypadku stwierdzenia istotnych uchybień w działalności placówki wojewoda, niezależnie od przysługujących mu innych środków, zawiadamia o stwierdzonych uchybieniach właściwy organ założycielski kontrolowanej jednostki oraz organ zlecający realizację zadania, jeśli organizacja prowadzi świetlicę w ramach przyznanej dotacji, np. z gminy.

Organ, do którego skierowano zawiadomienie o stwierdzonych uchybieniach, jest obowiązany, w terminie 30 dni od dnia otrzymania zawiadomienia o stwierdzonych uchybieniach, powiadomić wojewodę o podjętych czynnościach.

Uwaga!

Na podmioty nierealizujące zaleceń pokontrolnych mogą zostać nałożone kary pieniężne w wysokości od 500 do 10 000 zł.

Merytoryczne aspekty wsparcia

Celem działalności placówki wsparcia dziennego jest przede wszystkim: wspieranie rozwoju dzieci i młodzieży, wyrównywanie zdiagnozowanych deficytów oraz oddziaływanie na środowisko młodego człowieka, w szczególności zagrożone wykluczeniem społecznym.

Wsparcie powinno być zindywidualizowane, elastyczne, świadczone lokalnie, jak najbliżej miejsca zamieszkania rodziny i dziecka przy zachowaniu właściwej koordynacji i wymiany informacji na danym terenie (ważnej dla systemowości i kompleksowości wsparcia oraz standaryzacji pomocy).

Zadania merytoryczne PWD

Placówka wsparcia dziennego w szczególności:

- odpowiada na potrzeby dzieci i młodzieży;
- pomaga w wychowaniu i opiece;
- umożliwia rozwijanie zainteresowań, talentów, predyspozycji, pasji;
- wspiera rozwój osobisty, kształtuje osobowość;
- buduje poczucie własnej wartości;
- wzmacnia motywację do działania;
- stymuluje rozwój społeczny dzieci i młodzieży;
- pozwala nabywać kluczowe kompetencje;
- uczy funkcjonowania w różnych sytuacjach społecznych, rodzinnych, rówieśniczych;
- ogranicza wyuczoną bezradność;
- kompensuje zdiagnozowane deficyty rozwojowe;
- wyrównuje szanse w dostępie do dóbr i usług;
- kształtuje zachowania prozdrowotne.

Prześankami przyznania pomocy w placówce wsparcia dziennego powinny być w szczególności sytuacje, gdy dziecko i/lub rodzinę dotykają problemy, w tym:

- deficyty emocjonalne i miłości w rodzinie;
- niedostosowanie społeczne dzieci i młodzieży lub zagrożenie niedostosowaniem;
- sprawianie problemów wychowawczych;
- brak wzorców i systemu wartości w rodzinie;
- bezradność rodziców w sprawach opiekuńczo – wychowawczych;
- niski status ekonomiczno - społeczny rodziny;
- problemy socjalne i materialne rodziny;
- inne problemy w rodzinie (w tym np. alkoholizm, przemoc);
- deficyty edukacyjne dzieci;
- specjalne potrzeby edukacyjne i społeczne dzieci;
- inne deficyty dzieci i młodzieży, także głębokie wynikające np. z choroby, niepełnosprawności czy uzależnień;
- zamieszkiwanie na obszarze zdegradowanym.

Uczestnicy placówki mogą tworzyć samorząd dzieci i młodzieży. Samorząd dzieci i młodzieży reprezentuje interesy ogółu uczestników. Szczegółowy sposób organizacji samorządu określać może regulamin lub inny wewnętrzny akt normatywny placówki. Rekrutacja do udziału w zajęciach PWD powinna być prowadzona w sposób ciągły.

Placówki wsparcia dziennego swoją działalność koncentrują na pracy z dziećmi i młodzieżą. Dla wzmocnienia wsparcia, trafności i skuteczności działań, powinny równolegle budować relacje z rodzinami/opiekunami osób korzystających z placówki. Co do zasady skuteczna praca z dzieckiem jest możliwa tylko w ramach oraz przy współpracy z rodziną, w której dziecko się wychowuje. Równoległa, stała praca z rodziną jest szczególnie istotna w przypadku młodszych podopiecznych PWD.

Placówka wsparcia dziennego powinna funkcjonować w sposób adekwatny do potrzeb dzieci i rodzin na danym terenie np. w dni wolne, weekendy, wieczory.

Rekomenduje się, by PWD funkcjonowała cały rok, co najmniej we wszystkie dni robocze i co najmniej 4 godziny dziennie w godzinach wynikających z potrzeb i do nich dostosowanych. Godziny działalności placówek wsparcia dziennego prowadzonych w formie pracy podwórkowej muszą być bardziej elastyczne.

Jednym z problemów, na jaki napotykać placówki wsparcia dziennego jest dotarcie uczestników zajęć z domów rodzinnych do placówek i organizacja podróży powrotnej. Problem ten dotyczy w szczególności placówek na terenach wiejskich o dużych odległościach pomiędzy miejscowościami. Organizacja transportu „lokalnego” umożliwi skorzystanie większej liczbie dzieci i młodzieży ze wsparcia oferowanego przez placówki.

Rekomenduje się oferowanie uczestnikom placówki minimum jednego posiłku dziennie dostosowanego do pory dnia i czasu przebywania dziecka w placówce.

Podjęcie multifunkcyjne

Placówka wsparcia dziennego niezależnie od formy - opiekuńcza, specjalistyczna, pracy podwórkowej realizowanej przez wychowawcę - realizuje opiekę, wychowanie oraz oddziaływania specjalistyczne wobec dzieci i młodzieży korzystających z placówki, a także pracę z rodziną.

Warunkiem skutecznej organizacji wsparcia są spisane indywidualne plany wsparcia, dostępne całemu zespołowi placówki, oraz w odpowiedniej wersji czy formie użytkownikom tj. dzieciom/ młodzieży i ich rodzinom/opiekunom.

Aby, jak najlepiej określić oraz ustalić zakres oddziaływań wobec dzieci i młodzieży i ich rodzin warto powołać zespoły o charakterze multifunkcyjnym. Jest to szczególnie ważne w placówkach specjalistycznych i w odniesieniu do dzieci o szczególnych trudnościach, gdzie konieczne może być pozyskanie do współpracy osób o wysokich kompetencjach np. psycholog, seksuolog, lekarz psychiatra.

W skład zespołu o charakterze multifunkcyjnym wchodzić powinni w szczególności wszyscy pracownicy merytoryczni PWD, bezpośrednio zaangażowani w pracę z danym uczestnikiem placówki – wychowawca, pedagog, instruktor zajęć, osoby prowadzące terapię. W przypadku braku osób o

potrzebnym przygotowaniu zawodowym zatrudnionych w placówce należy rozważyć nawiązanie stałej współpracy np. z psychologiem czy logopedą z właściwej miejscowo poradni psychologiczno – pedagogicznej, czy z pedagogiem szkolnym.

Równie istotne jest włączanie w pracę zespołów multifunkcyjnych przedstawicieli innych instytucji tworzących lokalny system wsparcia rodziny, dzieci i młodzieży.

Z uwagi na fakt, że zespoły multifunkcyjne nie mają umocowania prawnego, osoby nieuprawnione, niebędące pracownikami PWD nie będą mogły przekazywać informacji o dziecku/rodzinie z uwagi na ochronę danych osobowych. Tym samym ważne dla skuteczności realizowanego wsparcia jest podejmowanie prób zastosowania podejścia: jedna rodzina, jeden plan, jeden koordynator oraz wymiana informacji i zasobów. Do rozważenia jest zintegrowanie systemu zarządzania placówkami wsparcia dziennego na danym terenie. Współpracujące ze sobą placówki wymieniają się między sobą poszczególnymi pracownikami o specjalistycznych kwalifikacjach, co powoduje, że są oni dostępni dla większej liczby podopiecznych, a współpracujące instytucje mogą się dzielić kosztami zatrudnienia.

Do podstawowych zadań zespołów o charakterze multifunkcyjnym może należeć w szczególności:

- opracowywanie w toku rekrutacji diagnozy potrzeb i możliwości psychofizycznych uczestników, w tym diagnozy sytuacji problemowej, potencjału, predyspozycji, potrzeb dziecka oraz jego rodziny (w tym diagnozy pogłębionej w przypadku dzieci korzystających ze specjalistycznych placówek wsparcia dziennego przychodzących do placówki z większymi deficytami i niedostosowaniem);
- opracowywanie indywidualnych planów wsparcia - ustalenie form i metod pracy z uczestnikami placówki i ich rodzinami;
- okresowa ocena i modyfikacja indywidualnych planów wsparcia (ewaluacja). Indywidualny plan wsparcia opracowuje się z udziałem uczestnika placówki (tu ważne jest regularne podsumowywanie osiągnięć) i jego rodziny lub opiekunów, jeżeli tylko udział ten jest możliwy, w tym ze względu na gotowość do uczestnictwa w nim. Rekomenduje się pracę z całą rodziną uczestnika placówki (rodzeństwem, dziadkami, innymi osobami z najbliższego otoczenia rodzinnego młodego człowieka, w tym w szczególności wspólnie zamieszkującymi), a nie tylko np. z dzieckiem i jednym z rodziców.

W celu realizacji indywidualnych planów wsparcia istotne jest stałe, regularne uczestnictwo dzieci i młodzieży w zajęciach placówki oraz zaplanowanych terapiach (nie dotyczy placówek prowadzonych w formie pracy podwórkowej) oraz ciągła praca z rodziną. O sformalizowaniu takiego obowiązku należy pamiętać w procesie rekrutacji uczestnika placówki. W indywidualnych planach wsparcia określa się działania krótkoterminowe i długoterminowe do realizacji i modyfikuje się je w zależności od zmieniającej się sytuacji uczestnika placówki i jego rodziny.

Praca (i jej skuteczność) z dzieckiem/ rodziną/ opiekunami powinna podlegać okresowej ocenie.

Rekomenduje się model działania placówki wsparcia dziennego oparty w szczególności o następujące zasady:

- indywidualizacja i kompleksowość wsparcia;
- cykliczna ocena (ewaluacja) postępów w realizacji indywidualnych planów wsparcia i oparte o nią odpowiednie modyfikacje planu;
- multifunkcjonalność działania - wielofunkcyjna lokalna współpraca specjalistów i instytucji;
- usługi zorientowane na rodzinę - stała praca z rodzinami (opiekunami) dzieci;
- obowiązkowe, systematyczne uczestnictwo dzieci i młodzieży w zajęciach placówki (z wyłączeniem placówek prowadzonych w formie pracy podwórkowej).

Podmiotowość dziecka i zachowanie jego prawa do sprawczości w zakresie uczestnictwa w zajęciach powinna być wspierana przez narzędzia placówki mobilizujące do systematyczności. Może być to ujęte zapisami w regulaminie organizacyjnym placówki bądź opracowanym systemie motywacyjnym (wspólnie z wychowankami).

Dobre praktyki

SUWAK

Projekt „SUWAK – innowacyjna metoda kontraktowania usług społecznych na rzecz dzieci” realizowany był na terenie województwa podkarpackiego od 1 marca 2012 do 31 maja 2014 roku w ramach PO KL Priorytet V Dobre rządzenie, Działanie 5.4. Rozwój potencjału trzeciego sektora, Poddziałanie 5.4.2. Rozwój dialogu obywatelskiego. SUWAK to projekt partnerski realizowany we współpracy z Rzeszowską Agencją Rozwoju Regionalnego oraz Gminą Zaleszany.

Głównym celem projektu było wsparcie jednostek samorządu terytorialnego i organizacji pozarządowych z województwa podkarpackiego w obszarze rozwoju narzędzi związanych z kontraktowaniem usług społecznych, na rzecz dzieci i młodzieży korzystających z placówek wsparcia dziennego poprzez opracowanie i przetestowanie innowacyjnych rozwiązań, analizę efektywności

Bardzo istotnym rezultatem realizacji projektu było zwiększenie kompetencji przedstawicieli NGO w zakresie prowadzenia PWD w oparciu o „SUWAK” poprzez uruchomienie edukacyjnych programów kształcenia, w których udział wzięło 60 przedstawicieli organizacji pozarządowych z terenu województwa podkarpackiego, jak również zwiększenie kompetencji przedstawicieli JST (władze lokalne, pracownicy ds. współpracy z JST) w zakresie kontraktowania i ewaluacji realizacji zadań publicznych w dziedzinie usług PWD oraz przygotowywania wieloletnich programów współpracy.

SUWAK wdrażany był na terenie 10 podkarpackich gmin, w tym w gminach: Stalowa Wola, Jasło, Przemyśl, Dębica, Mielec, Baranów Sandomierski, Kuryłówka, Zarszyn, Jeżowe i Niwiska.

W projekcie wypracowano szereg innowacyjnych rozwiązań sprzyjających budowaniu i funkcjonowaniu wieloletnich programów kontaktowania usług społecznych w obszarze wsparcia dzieci i młodzieży:

- stworzono narzędzia pozwalające dokonać klasyfikacji poziomu funkcjonowania świetlic (od poziomu podstawowego po poziom specjalistyczny);
- opracowano treści dydaktyczne związane z prowadzeniem danego poziomu świetlic;
- opracowano narzędzie oceny efektywności usług PW: NGO a JST.

Innowacje te w sposób praktyczny zostały przetestowane, a wyniki testów potwierdziły ich przydatność oraz skuteczność w obszarze kontraktowania usług społecznych na rzecz dzieci zarówno dla jednostek samorządu terytorialnego jak i dla sektora pozarządowego.

Wszystkie osoby zainteresowane wdrożeniem wypracowanych standardów w ramach SUWAKA zapraszamy do współpracy. Dzięki „SUWAKOWI” zarówno JST, NGO jak i same Placówki Wsparcia Dziennego mogą otrzymać niezbędną pomoc merytoryczną jak i praktyczną.

Więcej informacji na temat modelowego rozwiązania SUWAK na stronie internetowej [Stowarzyszenia Ruch Pomocy Psychologicznej INTEGRACJA](#).

Rekomendacje do prowadzenia placówek wsparcia dziennego na terenie Małopolski

Rekomendacje do prowadzenia placówek wsparcia dziennego na terenie Małopolski określają m.in. cele placówek wsparcia dziennego; charakterystykę odbiorców wsparcia; kluczowe elementy oferty, jaką powinny dysponować placówki w regionie; kluczowe zasady, w tym dotyczące modelu współpracy w ramach lokalnego systemu wsparcia rodziny; opis działań nakierowanych na wsparcie personelu. Dodatkowo w rozdziale „warto wiedzieć” zwarte są opisy dobrych praktyk mogące stanowić inspirację zarówno dla podmiotów uruchamiających nową placówkę, jak i planujących rozszerzenie dotychczasowej oferty.

Rekomendacje mają charakter uniwersalny. Wskazówki dotyczą publicznych i niepublicznych placówek wsparcia dziennego prowadzonych na podstawie ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej i kierowane są w szczególności do beneficjentów Poddziałania 9.2.1 Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Małopolskiego na lata 2014 – 2020 (typ projektu C. Wsparcie dla tworzenia i/lub działalności placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży), między innymi:

- jednostek samorządu terytorialnego, ich związków i stowarzyszeń, jednostek organizacyjnych samorządu terytorialnego posiadających osobowość prawną,
- organizacji pozarządowych,
- organizacji non-profit,

- kościołów i związków wyznaniowych oraz osób prawnych kościołów i związków wyznaniowych, podmiotów ekonomii społecznej.

Standardy stanowią Załącznik nr 1 do Uchwały nr 253/2017 Zarządu Województwa Małopolskiego z dnia 23 lutego 2017 r. Do pobrania na stronie internetowej [Regionalnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Krakowie](#).

Standardy programowe funkcjonowania PWD na terenie M.St. Warszawy

W 2013 r. m. st. Warszawa zleciło przeprowadzenie ewaluacji pracy placówek wsparcia dziennego działającego na terenie miasta. Na podstawie wniosków wynikających z ewaluacji zostały opracowane „Standardy programowe funkcjonowania placówek wsparcia dziennego na terenie m.st. Warszawy”. Standardy są zestawem wskazówek i zasad oraz norm i procedur służących poprawie funkcjonowania placówek wsparcia dziennego.

Standardy są na tyle ogólne, że pozostawiają przestrzeń do podejmowania działań niestandardowych, autorskich, innowacyjnych. Standardy odnoszą się do procesów, które mają wspierać dobre praktyki już obecne w placówkach oraz dawać początek pozytywnym przemianom.

Standardy zostały opracowane dla siedmiu obszarów funkcjonowania placówek wsparcia dziennego: filozofia działania, oferta programowa, cykl pracy z dziećmi i młodzieżą, współpraca między instytucjami, współpraca z rodziną, kadry, rozwój instytucjonalny.

W każdym z obszarów zostały opracowane wytyczne dla 6 typów placówek wyróżnionych przez autorów opracowania.

Szczegółowe informacje dot. standardów dostępne są w serwisie internetowym: www.warszawarodzinna.um.warszawa.pl.

Finansowanie wsparcia PWD

Wsparcie realizowane na rzecz dzieci, młodzieży oraz ich rodzin/ opiekunów może być finansowane/ współfinansowane z wielu źródeł. Konieczne jest zapewnienie takiego finansowania, które pozwala na planowanie pracy w dłuższej perspektywie. Poniżej wybrane źródła.

Opłaty za koncesje na sprzedaż alkoholu

Placówki wsparcia dziennego mogą być finansowane/ współfinansowane ze środków pochodzących z opłat za koncesje na sprzedaż alkoholu, zgodnie z gminnymi programami profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych. Programy te są uchwalane każdego roku i realizowane przez samorządy gminne.

Ustawa o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi określa najważniejsze kategorie zadań, które w ramach gminnego programu powinny realizować samorządy, oraz wskazuje źródło finansowania tych zadań. PARPA na podstawie badań i analiz corocznie wydaje rekomendacje do tworzenia gminnych programów.

Więcej informacji w serwisie Polskiej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych: www.parpa.pl.

Zlecanie zadań

Wyróżnić można cztery innowacyjne typy zlecania zadań, w tym związanych z celami i zadaniami realizowanymi przez placówki wsparcia dziennego. Należą do nich:

- bon na aktywność – regranting,
- zlecenie usług,
- zlecenie instytucji,
- kooperacyjne rozwiązywanie problemów.

Regranting polega na przekazywaniu dotacji za pośrednictwem operatora. W tej formie samorząd przyznaje tylko jedną dużą dotację. Cała pula środków, dotychczas trafiających do wielu organizacji, zostaje przekazana tak zwanemu operatorowi, którego zadaniem jest zorganizowanie konkursu i

dalsze rozdysponowanie pieniędzy innym organizacjom. Plusem takiego rozwiązania jest niewątpliwie to, że operator nie jest zobowiązany do stosowania trybów ustawowych, może więc wykorzystać prostsze formularze, zastosować inne kryteria oceny lub dodatkowo objąć wsparciem grupy nieformalne. Operator może także powołać komisje do rozpatrywania ofert. Samorząd w ramach zlecenia zadania operatorowi może nałożyć na niego pewne obowiązki – np. konieczność włączenia przedstawicieli samorządu do komisji konkursowej, obowiązek wspierania organizacji pozarządowych na etapie składania ofert i realizacji otrzymanych dotacji itp.

Zleceniem usług jest prowadzenie usługi dla społeczności lokalnej lub wybranej grupy społecznej, w której określony został przedmiot usługi, wskaźniki ilościowe dotyczące jej dostarczania (np. usługi opiekuńcze, poradnictwo psychologiczne dla rodzin etc.) oraz jakościowe (świadczony usługi na podstawie standardu minimalnego). Usługa świadczona jest z wykorzystaniem infrastruktury, której dysponentem pozostaje organizacja.

Zleceniem instytucji jest prowadzenie trwałej instytucji o charakterze publicznym, świadczącej usługi na rzecz społeczności. Instytucja taka jest albo ujęta w aktach prawnych (np. dom pomocy społecznej, świetlica środowiskowa) lub została określona w przepisach lokalnych (np. centrum organizacji pozarządowych, świetlica wiejska). Dla prowadzenia takiej instytucji niezbędne jest posiadanie odpowiedniej bazy (infrastruktury), która przekazywana jest przez samorząd lub pozostaje w dyspozycji organizacji, ale samorząd ponosi koszty jej utrzymania (w ramach zleconego zadania).

Kooperacyjne rozwiązanie problemu polega na kontraktowaniu zestawu zadań dla partnerstwa tworzonego do rozwiązania konkretnego, zdefiniowanego przez samorząd problemu. Rozwiązanie tego problemu, ze względu na jego naturę, wymaga kooperacji wielu instytucji, z różnych obszarów działalności (zarówno podmiotów publicznych, społecznych jak i prywatnych). Taka kooperacja wymaga założenia dłuższego czasu współpracy partnerów przystępujących do zadania, a także opiera się przede wszystkim na dobrze zdefiniowanym, problemie, jaki samorząd i partnerstwo chcą wspólnie rozwiązywać.

Najważniejsze elementy wyróżniające ten typ zlecenia zadań to:

- partnerstwo organizacji pozarządowych i instytucji samorządowych rozwiązujących problem;
- złożenie oferty wspólnej przez organizacje na finansowanie realizacji zadań;

- wiodąca rola samorządu w definiowaniu problemu oraz możliwych rozwiązań – zwłaszcza w początkowym etapie tworzenia partnerstwa;
- partnerstwo jest inicjowane przez samorząd lub organizacje pozarządowe.

Wiecej infomacji na temat metodyki i narzędzi zlecenia zadań w serwisie internetowym projektu „Od partnerstwa do kooperacji”: www.zlecaniezadan.pl.

Źródła prywatne

Placówki wsparcia dziennego mogą korzystać ze wsparcia finansowego i niefinansowego instytucji prywatnych, darczyńców indywidualnych w tym: fundacji korporacyjnych, lokalnego biznesu, osób prywatnych. O wsparcie można starać się m.in. poprzez kontakty osobiste czy udział w konkursach grantowych.

Źródła

Źródła elektroniczne

1. <http://poradnik.ngo.pl/prowadzenie-placowki-wsparcia-dziennego>
2. <http://www.parpa.pl/index.php/swietlice-socjoterapeutyczne>
3. <http://www.stowarzyszenieintegracja.eu/dzialalnosc/suwak/>
4. <http://www.zlecaniezadan.pl/Home/Dashboard>
Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz.U. 2003 nr 96 poz. 873 z późn. zm.)
5. <https://warszawarodzinna.um.warszawa.pl/pomoc-rodzinom-zagro-onym-wykluczeniem/plac-wki-wsparcia-zewn>

Akty prawa

1. Uchwała nr 253/2017 Zarządu Województwa Małopolskiego z dnia 23 lutego 2017 r.
2. Ustawa z dnia 25 lipca 2014 r. o zmianie ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2014 r. poz. 1188)
3. Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2011 r. nr 149 z późn. zm.)